

центром, созданным при университете, который используется как база практики для студентов 3-5 курсов. Также в рамках международных договоров и программ студенты факультета имеют возможность пройти производственную практику в Германии, Польше и Франции.

Как показывает опыт, перспективой улучшения практической подготовки студентов высших учебных заведений есть повышение качества сотрудничества с передовыми аграрными предприятиями региона, конструктивный диалог с будущими работодателями относительно профессиональных стандартов, разработка и внедрение новых методов учебы, в первую очередь нормативных дисциплин. С целью повышения эффективности практической подготовки в учебном процессе (в том числе в курсового проектирования) улучшить уровень применения новейших методов обучения (с использованием кейсов, моделированием производственных ситуаций)

Высокая роль в подготовке студентов экономических специальностей и информационных технологий. И как показывает опыт, изучение на старших курсах популярных в Украине ІС:Предприятие 8.2, ІС:Сельское хозяйство, Парус-Украина значительно повышает конкурентоспособность выпускника.

ЛИТЕРАТУРА

1. Закон України "Про вищу освіту" №2984-III, із змінами від 19 січня 2010 р. [Электронный ресурс] / Режим доступа: http://www.osvita.org.ua/pravo/law_05/

UDC 378 (438)

OSOBOWOŚĆ NAUCZYCIELA AKADEMICKIEGO A EFEKTYWNOŚĆ KSZTAŁCENIA

Żywucka-Kozłowska Elżbieta

Uniwersytet Warmińsko – Mazurski w Olsztynie
Olsztyn, Polska

*„Nauczyciel powinien zadać sobie pytanie:
czy uczyniłam wszystko, by nauczyć (?)”*

Marianna Żywucka

Nie jest nowym wskazanie, że efektywność kształcenia młodego pokolenia zależy w znacznej mierze od postawy i osobowości nauczyciela. Dostrzegane jest to już w szkole podstawowej, gdzie łatwo zauważyć jak bardzo uczniowie przywiązani są do swoich wychowawców. Stanowią dla nich wzór i ogromny autorytet. Stan taki nie ma charakteru stałego, bowiem w późniejszych latach edukacji, autorytet nauczyciela słabnie. Czas studiów uniwersyteckich na powrót staje się momentem, w którym adepci określonej dziedziny wiedzy skupiają się wokół swojego mistrza. Nie bez kozery mówi się o szkołach opatrzonych imieniem i nazwiskiem mistrza (na przykład szkoła Banacha, szkoła Hanauska, szkoła Wacholza). Mistrzowi w sposób perfekcyjny wskazali drogę poznawania i rozumienia nauki.

Pomijając rozważania w przedmiocie ustalenia czym w istocie jest ludzka osobowość, należy podkreślić, że jakkolwiek pojmowana, ma istotne znaczenie nie tylko dla jednostki, ale także dla innych podmiotów, które żyją w jej kręgu [1, 3, 6,

9]. Osobowość jest bowiem niczym innym jak zespołem określonych cech danej jednostki jak też określonym rodzajem związku człowieka ze światem zewnętrznym.

Mistrz życzliwy, wyrozumiały, mający czas dla swoich uczniów ale także i wymagający to ideał wychowawcy nauczyciela, bo przecież nie można zapominać o wychowawczej roli szkoły wyższej. Wiek ucznia (studenta) nie zwalnia mistrza (nauczyciela) z jego wychowawczych zadań. W moim przekonaniu stanowi to odzwierciedlenie poglądów Janusza Korczaka, który był zdania, iż nauczyciel – wychowawca nie może stronić od żadnej pracy i być przykładem dla swoich uczniów [5].

W psychologii uczenia się opisywane są (najczęściej, co należy podkreślić), dwie zależności przebiegu i efektów uczenia się. Po pierwsze zależne jest to od wcześniejszej aktywności podmiotu oraz od poprzedzających czynników sytuacyjnych. Po drugie, od późniejszej aktywności podmiotu i od następujących czynników sytuacyjnych [11]. Zarówno pierwszy jak i drugi element powiązany jest z dwoma podmiotami, a mianowicie: nauczycielem i uczniem (mistrzem i studentem). Styl aktywności jednostki wyznacza nie tylko efektywność w procesie zdobywania wiedzy, ale także kreuje jego postawę wobec siebie samego i wobec innych [10]. Efektywność kształcenia mierzona w jakiegokolwiek skali stanowi wyraz dbałości kształcącej wobec kształconych. Miernie efekty w tym zakresie powodowane mogą być różnymi czynnikami, od braku zainteresowania określonym przedmiotem, trudnościami w opanowaniu treści kształcenia, po obojętną bądź negatywną postawę nauczyciela, który zupełnie nie interesuje się rezultatem własnej pracy. Jednym z elementów determinujących ten ostatni z wymienionych przypadków jest postawa i osobowość nauczyciela. W literaturze przedmiotu podkreśla się jak ważną rolę w kształceniu akademickim odgrywają mistrzowie [4].

Zbigniew Skorny jest zdania, że zarówno uczniowie jak i nauczyciele przedstawiają takie same typy postaw wobec kształcenia, które w dychotomicznym układzie określił jako antyspołeczne (aspołeczne) oraz prospołeczne [10].

Osobowość jest przeto istotnym elementem w procesie kształcenia człowieka w każdym momencie życia. Należy jednak wyraźnie podkreślić, że mam tu na myśli zarówno osobowość ucznia (studenta) jak i nauczyciela (mistrza). Oba te podmioty są równoprawnymi stronami procesu kształcenia w szerokim tego terminu znaczeniu [7]. Jedni od drugich czegoś się uczą, bo nie można zapominać, że nowych określeń, nowych elementów języka (zwłaszcza slang) uczymy się od naszych studentów [2]. Nie posługujemy się nimi, lecz znamy znaczenie poszczególnych zwrotów. Osobowość nauczyciela kreuje drogę poznania , wiedzy, umiejętności. Przykład własny stanowi najlepszy wzór, niekiedy niedościgniony. Mistrz zwykle jest człowiekiem charyzmatycznym, a to sprawia, że wokół niego skupiają się wszyscy ci, którzy do czegoś dążą. Mechanizm ten obserwowalny jest nie tylko w sferze działalności dydaktycznej, ale także i w innych obszarach ludzkiej aktywności, choćby zabawowej czy subkulturowej. Zważyć wszakże należy, że rola mistrza ma tam nieco inny wymiar, niemniej jednak jest zbliżona do tej, jaką pełni w procesie kształcenia i wychowania.

Brak zrozumienia nie pojmowany jako brak komunikacji sensu stricte stanowi jedną z przyczyn nieefektywnego kształcenia. Chód emocjonalny, brak empatii, zarozumiałość, upór oraz nieobiektywność jak i niekiedy złośliwość stanowią o

niepowodzeniach w procesie dydaktyki szkoły wyższej. Wymienione cechy o niewątpliwie negatywnym charakterze najczęściej uosabiają nauczyciele. Z kolei uczniowie potrafią być złośliwi, krnąbrni, zarozumiali, agresywni. Zestawienie równoległe tych cech (wymienionych przykładowo) determinuje fiasko procesu uczenia się jak i nauczania.

Cechą mistrza jest jego charyzma, która skupia wokół niego tych, którzy dążą do wiedzy. Z doświadczenia akademickiego wynika wprost, że wymagający lecz obiektywny i sprawiedliwy mistrz cieszy się autorytetem studentów w przeciwieństwie do tego, kto jest zarozumiały, nieobiektywny oraz nie mający zbyt wielkiej wiedzy.

Warto w tym miejscu zastanowić się nad innym problemem, a mianowicie nad tym, czy nie postulować badań predyspozycji nauczycieli akademickich do wykonywania zawodu (?), tak jak ma to miejsce w przypadku innych profesji. Jeśli bowiem funkcjonariusze Policji muszą wykazać się określonymi cechami (sprawność, odporność na stres itd.), to czy podobnych wymagań nie postawić przedstawicielom innych zawodów (Przykładem nieprzydatności do zawodu żołnierza zawodowego jest zdiagnozowanie określonej jednostki chorobowej; alergia z kolei wyklucza możliwość wykonywania pracy w warunkach występowania alergenów; wada wzroku uniemożliwia służbę w siłach powietrznych (pilot samolotu). Podobnych przykładów można mnożyć).

Kształcenie młodych pokoleń jest zadaniem każdego społeczeństwa, każdego narodu. Osobowość człowieka rzutuje na grupę społeczną, czego udowodnić nie ma potrzeby, bowiem jest to powszechnie znany fakt [8]. Środowisko akademickie jest przecież pewną społecznością, pewną grupą, w której podobnie jak w innych grupach, występują liderzy, skupiający wokół siebie innych. Dobry mistrz to taki, który potrafi porozumieć się ze swoimi uczniami, cieszy się mirem i autorytetem. Nie może być zatem człowiekiem niezyczliwym, zarozumiałym, chaotycznym, niesprawiedliwym. Musi być przewodnikiem po meandrach nowo poznawanej nauki, opiekunem w zaułkach niewiedzy i wątpliwości, doradcą w nowych przedsięwzięciach i powiernikiem niepowodzeń. Taki mistrz jest gwarantem efektywnego kształcenia, sukcesu i przyszłości swoich uczniów.

Powyższe kilka uwag o tym, jaki winien być mistrz (nauczyciel) stanowią nie tylko moją refleksję. Są także refleksjami innych nauczycieli. Niejednokrotnie zadają sobie pytanie czy są dobrymi nauczycielami (?) i nie potrafią udzielić nań odpowiedzi. Myślę, że tenże brak jest swoistą odpowiedzią, bo pytają tylko ci, których skromność, życzliwość i rozumienie innego człowieka są wiodącymi ich cechami.

BIBLIOGRAFIA

1. Augustynek, A., Wstęp do psychologii / A. Augustynek. - Difin, Warszawa, 2009.
2. Bińczycka, J. Korczakowskie wychowanie wychowawców / J. Bińczycka // Nowa szkoła, 1991. - №9.
3. Hall, C.S. Teorie osobowości / C.S. Hall, G. Lindzey. - PWN, Warszawa, 2002.
4. Jaworska-Witkowska M. Nurty pedagogii. Naukowe, dyskretne, odlotowe / M. Jaworska-Witkowska, Z. Kwieciński. - Wydawnictwo Impuls, Kraków, 2011.
5. Korczak, J. Wybór pism / J. Korczak. - Nasza Księgarnia, Warszawa 1957 (dzieło w czterech tomach).

6. Matuszewicz, Cz. Wprowadzenie do psychologii / Cz. Matuszewicz. - Wizja Press, Warszawa, 2006.
7. Pindera, M. Nauczyciel – wychowawca według Janusza Korczaka / M. Pindera, J. Wojciechowski // Nauczyciel i szkoła. – 2003. - №3-4. – S.20-21.
8. Piotrowski, P. Subkultury młodzieżowe: aspekty psychospołeczne / P. Piotrowski. - Wydawnictwo Żak, Warszawa, 2003.
9. Przetacznik-Gierowska, M. Podstawy psychologii ogólnej / M. Przetacznik-Gierowska, G. Makielo-Jarża. - WSiP, Warszawa, 1989.
10. Skorny, Z. Psychologia wychowawcza dla nauczycieli / Z. Skorny. - WSiP, Warszawa, 1987.
11. Włodarski, Z. Psychologia uczenia się / Z. Włodarski (red.). - Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 1998.

УДК 370.153

ПРОЕКТИРОВАНИЕ КОММУНИКАЦИИ В СИСТЕМЕ «ПРЕПОДАВАТЕЛЬ – СТУДЕНТ» С ПОЗИЦИЙ ГУМАНИТАРНО- АНТРОПОЛОГИЧЕСКОГО ПОДХОДА

Карнелович М.М.¹, Дидюля Л.В.²

¹-УО «Гродненский государственный университет им. Янки Купалы»

²-УО «Гродненский государственный аграрный университет»

г. Гродно, Республика Беларусь

Центральной идеей гуманитарно-антропологического подхода в современном образовании является идея восхождения человека в полноте собственной реальности, поэтому наука должна ставить и решать сегодня задачу: «обоснование образования, способного стать универсальной формой развития родовых способностей человека, позволяющих ему быть и отстаивать собственную человечность, стать подлинным субъектом культуры и исторического действия; построение образования как специфической антропопрактики – практики культивирования базовых родовых способностей человека» [1, с. 27-28]. Антропопрактика – это особая работа в пространстве субъективной реальности человека: в пространстве совместно-распределенной деятельности, в пространстве со-бытийной общности, в пространстве рефлексивного сознания. В данном пространстве может происходить осознанное и целенаправленное проектирование таких жизненных ситуаций, в которых становится возможным и подлинно личностное самоопределение, и обретение субъектности, и становление авторства собственных осмысленных действий. В таком пространстве возможно становление автономии и самодетерминации человека, его саморазвития и самообразования, а в итоге – его фактического самостояния в собственной жизни.

Образцы и ценности гуманитарной психологии, позволяющие преодолевать конфликт природного и духовно-культурного, сохраняя креативность их противоречий, родственны природе труда преподавателя высшей школы. Понимание студента, со-действие в развитии студента составляют внутренние моменты педагогической деятельности в вузе. Единство изучения и познания студента составляет неотъемлемые свойства деятельности преподавателя и методологии гуманитарно-антропологически